

ŚWIADECTWA OCENY ENERGETYCZNEJ BUDYNKÓW A SYSTEMY ROZLICZEŃ KOSZTÓW CIEPŁA – – POCZĄTEK BYŁ W KRYNICY

Przepisy zmienionej ustawy Prawo budowlane, wdrażające do polskiego systemu prawnego przepisy europejskiej Dyrektywy 2002/91/WE o ocenie energetycznej budynków weszły w życie od . pierwszego stycznia 2009 roku. Od tej chwili dwa rodzaje działań, mające na celu zmniejszenie zużycia energii w budynkach: **rozliczanie kosztów** ogrzewania i ciepła do centralnego przygotowywania ciepłej wody, zależnych od indywidualnego zużycia w lokalach oraz **ocena energetyczna budynku**, lokalu mieszkalnego lub części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową, dotyczą tego samego budynku . Tak więc stosowanie rozliczania kosztów ciepła zależnie od zużycia oraz ocena charakterystyki energetycznej budynku będą się odąd spletały harmonijnie w nurcie działań zmierzających do zmniejszenia zużycia energii w sektorze komunalno –bytowym w Polsce.

Jest więc okazja do przypomnienia na łamach „Domów Spółdzielczych”, które od początku patronują kolejnym konferencjom, jak „Krynickie” konferencje naukowo – techniczne promowały te ważne dla odbiorców ciepła sprawy i jaki jest dorobek tych konferencji. W dniach 3 – 5 czerwca 2009 r. organizowana jest Jubileuszowa X Konferencja Naukowo-Techniczna pod hasłem „PRZYJAZNY DOM – DOM ENERGOOSZCZĘDNY. OCENA ENERGETYCZNA BUDYNKÓW” .(tematy konferencji w załączeniu).

Inicjatywa zorganizowania pierwszej konferencji powstała w Instytucie Techniki Sanitarnej i Grzewczej w Radomiu. Natomiast ostateczna decyzja o jej organizacji podjęta została jesienią 1999 roku na Politechnice Warszawskiej, w gabinecie, nieżyjącego już dziś prof. dr hab. inż. Roberta Rabjasza, wówczas Kierownika Zakładu Ogrzewnictwa i Wentylacji na Wydziale Inżynierii Środowiska tej uczelni. W dyskusji dotyczącej spraw merytorycznych oraz organizacyjnych uczestniczył m.in. autor niniejszego artykułu. Począwszy od pierwszej konferencji w 2000 roku, wiodącą rolę w organizacji wszystkich kolejnych pełnił ITGS z Radomia (obecnie Oddział Techniki Grzewczej i Sanitarnej Instytutu Energetyki), natomiast Zespołem Organizacyjnym od początku kieruje doskonale dr inż. Antoni Honk. To min. właśnie dzięki jego pomysłom każda konferencja ma ciekawy program towarzyszący i liczne grono stałych uczestników.

Tytuł pierwszej konferencji odpowiadał na aktualne wówczas problemy dotyczące kosztów ciepła w budynku i brzmiał: „*Problemy rozliczania indywidualnych kosztów ogrzewania – Teoria i praktyka*”. Konferencja odbyła się w dniach 11-12 maja 2000 roku w Jedlni k/Radomia. Organizatorami były trzy instytucje: Instytut Techniki Grzewczej i Sanitarnej w Radomiu, Instytut Ogrzewnictwa i Wentylacji Politechniki Warszawskiej oraz Centralny Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Techniki Instalacyjnej INSTAL w Warszawie.

O randze tej pierwszej konferencji świadczy m.in. to, że prezentowane były na niej referaty przez pracowników nauki z sześciu politechnik (Warszawskiej, Śląskiej, Wrocławskiej, Gdańskiej, Rzeszowskiej, Lubelskiej). Ponadto referaty wygłosili przedstawiciele ITGS,

COBRTI Instal, Związku Rewizyjnego Spółdzielni Mieszkaniowych R.P., oraz Fundacji Odbiorców Ciepła i Wody „Foka”. Dwie firmy rozliczające przedstawiły prezentacje swoich usług.

Już ta pierwsza konferencja przyjęła zasadę opracowywania, na zakończenie obrad, wniosków, które jak wówczas zakładano, skierowane do właściwych organów państwowych zostaną odpowiednio rozpatrzone i sprawy „pójdą do przodu”. Jak dowiodły kolejne lata, włącznie do siódmej konferencji w 2007 roku, na wnioski nie odpowiedziała żadna instytucja do której zostały one skierowane. Warto wskazać, że adresatami wniosków były zawsze min. Komisja Gospodarki Sejmu, Ministerstwo Gospodarki oraz Ministerstwo Budownictwa a ministrowie tych resortów z reguły sprawowali patronaty honorowe konferencji.

Mając na uwadze, że problemy pierwszych czterech konferencji dotyczyły wyłącznie gospodarowania ciepłem w budynkach wielolokalowych, a w szczególności rozliczania kosztów ogrzewania, który to problem nie był wówczas wystarczająco uregulowany przepisami, trudno zrozumieć obojętność w tej sprawie właściwych organów administracji państwowej. Warto w tym miejscu zacytować fragment wniosków z pierwszej konferencji: *„Stosowanie podzielników kosztów ogrzewania jest niskonakładowym środkiem do uzyskania znaczących oszczędności ciepła w budynku i należy popierać rozpowszechnianie ich stosowania – mimo istniejących niedoskonałości rozwiązań systemowych”*. Dalsza część wniosków zawierała konkretne propozycje działań w tym zakresie.

Uczestnicy pierwszej konferencji wysoko ocenili jej przebieg; było to podstawą do następującego zapisu w treści końcowej wniosków: *„Uczestnicy uznali za celowe cykliczne powtarzanie tego typu konferencji w celu dalszego, wspólnego doskonalenia rozwiązań prawnych, organizacyjnych i technicznych w zakresie racjonalnej gospodarki ciepłem i wodą”*.

Na wszystkich kolejnych konferencjach, do piątej konferencji włącznie (2005 r.), prezentowano głównie referaty dotyczące gospodarowania ciepłem w budynku. Przedstawiciele wyższych uczelni technicznych oraz branżowych instytutów prezentowali wyniki badań w tym zakresie. Dorobek nauki konfrontowany był z praktyką zarządców budynków, którzy zawsze stanowili główną grupę uczestników do których konferencje te były adresowane.

Na konferencji, w 2003 roku, ciekawy referat przedstawił dyrektor Christian Sperber z EVVE (Europejskie Stowarzyszenie ds. Rozliczania Energii), zapoznając uczestników z problemami rozliczania kosztów ciepła w budynkach w kilku krajach europejskich. Uczestnicy tej konferencji zapewne pamiętają opinie referenta, który min. akcentował, że stosowany w budynku system rozliczania kosztów ogrzewania powinien być możliwie prosty, zrozumiały dla zarządcy budynku i lokatora oraz relatywnie tani, tzn. aby koszt systemu nie przewyższał potencjalnych oszczędności przy jego zastosowaniu.

Od 2004 roku konferencja uzyskuje rangę międzynarodową. Referaty na konferencji przedstawili naukowcy z Niemiec a przedstawiciel jednej z firm rozliczeniowych w USA, w formie wideo konferencji zapoznał uczestników ze sposobami rozliczania kosztów energii w tym państwie.

Także na tej konferencji, po raz pierwszy przedstawiony został referat na temat *„Dyrektywa Unii Europejskiej 2002/91/EC w sprawie jakości energetycznej budynków i przygotowania do jej wprowadzenia w Polsce”*. Jest to godne podkreślenia, ponieważ od tej pory na każdej kolejnej konferencji problematyka rozliczania ciepła w budynku splatać się będzie z problematyką oceny energetycznej budynków.

Rok 2005 stanowił dla tematyki konferencji ważną cezurę. W dniu 3 maja weszła w życie nowelizacja art. 45a ustawy Prawo energetyczne, po której odbiorcy ciepła wiele sobie obiecywali. Szybko jednak okazało się, że ustawa nie spełnia ich oczekiwań, jest wewnętrznie

sprzeczna, niespójna a wprowadzone rozwiązania nie pomagają poprawnie rozliczać kosztów ciepła w budynku. Dlatego na forum kolejnych konferencji konsekwentnie jej uczestnicy przedstawiają argumenty na rzecz nowelizacji tego przepisu.

W programach kolejnych konferencji dominują zagadnienia związane z Dyrektywą 2002/91/EC. Referaty w tej sprawie przedstawiają przedstawiciele odpowiedzialnego za przygotowanie odpowiednich przepisów. Ministerstwa Infrastruktury. Sprawy gospodarowania energią w budynku a w tym rozliczania kosztów ciepła jako integralne z certyfikacją, na każdej kolejnej konferencji mają jednak odpowiednie miejsce.

Wreszcie w 2008 roku, niedługo po zakończeniu IX Konferencji, na adres Przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego Konferencji po raz pierwszy nadeszła odpowiedź z Ministerstwa Infrastruktury, z podpisem wiceministra w którym resort odniósł się do wniosków z IX Konferencji. Jak można było się spodziewać, tylko część wniosków zaopiniowano pozytywnie. Ważne jest jednak, że głos konferencji został wreszcie usłyszany. Jest więc nadzieja, że wskazywane przez uczestników konferencji braki w przepisach zostaną naprawione. Uzasadnieniem takiej nadziei jest także decyzja innego resortu – Ministerstwa Gospodarki, które w sierpniu 2008 roku podjęło decyzję o zbadaniu, jak w krajach Unii Europejskiej funkcjonują systemy rozliczania kosztów ciepła w budynkach wielolokalowych. Analizę taką Resort Gospodarki otrzymał w grudniu 2008 roku. Jest nadzieja, że zebrany materiał badawczy da argumenty do tego, aby w Polsce załatwić nareszcie ten problem poprawnie i w interesie odbiorców ciepła, a nie tylko w interesie producentów i dostawców ciepła. Jest to min. efekt nagłaśniania wniosków z dotychczasowych konferencji. Jeśli dodać do tego rolę edukacyjną „krynickich” konferencji, na dziesięciolecie można mieć satysfakcję.

Dorobek dotychczasowych konferencji wzbogaca wydanie, z inicjatywy i przy aktywnym udziale Stowarzyszenia ds. Rozliczania Energii - Poradnika Zarządcy Budynku **„Rozliczanie kosztów zużycia ciepła i wody w budynkach”**. Pomysł wydania tego poradnika powstał jako odpowiedź na zapotrzebowanie ze strony odbiorców ciepła, którzy wnioski w tej sprawie przedstawiali prawie na każdej konferencji. Zostało również zakończone opracowanie informatora dla użytkownika lokalu pt. **„Przyjazny dom – jak efektywnie wykorzystać podzielniki kosztów ogrzewania”**, który rozpowszechniany będzie w ramach programu edukacyjnego „Przyjazny Dom” realizowanego przez Ministerstwo Infrastruktury. Uczestnicy Jubileuszowej X Konferencji otrzymają to wydawnictwo w materiałach konferencyjnych do wykorzystania w zarządzanych przez nich budynkach.

Ale przed zarządcami budynków wyrasta nowe wyzwanie. Jak wspomniano wyżej, od początku bieżącego roku wszedł w życie obowiązek dokonywania oceny charakterystyki energetycznej, w formie świadectwa charakterystyki energetycznej budynków, a także lokali mieszkalnych, w sytuacji, kiedy będzie następowała zmiana właściciela lub najemcy budynku (lokalu).

Pakiet związanych z tym przepisów prawnych ujrzał nareszcie światło dzienne. Składają się na to znowelizowana ustawa Prawo budowlane oraz znowelizowane lub wydane nowe rozporządzenia:

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 21 stycznia 2008 r. w sprawie przeprowadzania szkolenia oraz egzaminu dla osób ubiegających się o uprawnienia do sporządzania świadectwa charakterystyki energetycznej budynku, lokalu mieszkalnego oraz części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową [Dz. U. z 2008 r. Nr 17, poz. 104],
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75/02 poz. 690, Nr 33/03 poz. 270, Nr 109/04 poz. 1156),

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 6 listopada 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 201 poz. 1238),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego (Dz. U. Nr 120, poz. 1138),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 6 listopada 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego (Dz. U. Nr 201 poz.1239),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 6 listopada 2008 r. w sprawie metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynku i lokalu mieszkalnego lub części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową oraz sposobu sporządzania i wzorów świadectw ich charakterystyki energetycznej (Dz. U. Nr 201 p0z. 1240),

Praktycznym aspektem stosowania tych przepisów na Jubileuszowej X Konferencji Naukowo-Technicznej poświęcony zostanie odrębny blok tematyczny pod nazwą: **Pierwsze doświadczenia z ocen energetycznych budynków.**

Nie zostanie zapomniana również tematyka poprawnego rozliczania kosztów ogrzewania i ciepła do przygotowania ciepłej wody użytkowej. Sprawom tym poświęcone będą zarówno referaty autorów krajowych jak również zaproszonych gości z zagranicy (Niemcy).

Odrębny blok tematyczny będzie dotyczył ekonomicznych aspektów poprawy charakterystyki energetycznej budynków i rzeczywistego czasu zwrotu nakładów, poniesionych przez zarządcę budynku na dokonane ulepszenia, a w tym również wprowadzenie systemu rozliczeń kosztów, zależnych od indywidualnego zużycia. Szczegółową tematykę konferencji zawiera komunikat Komitetu Organizacyjnego, również zamieszczony również w „Domach Spółdzielczych”.

Znaczenie tych problemów w pracy zarządy budynku powinno zainteresować zarządy nie tylko spółdzielni mieszkaniowych.